

Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling (FRDO)

Advies over een omzendbrief over het federale aankoopbeleid van duurzaam gewonnen hout

- **gevraagd door de minister van leefmilieu Bruno Tobback in een brief van 1 juni 2005**
- **voorbereid door de werkgroep *Productnormen***
- **goedgekeurd door de algemene vergadering van 8 juli 2005 (zie bijlage 2)**
- **de originele taal van dit advies is het Nederlands**

1. Situering

[1] Minister Tobback heeft de raad op 3 juni een dringende adviesvraag gesteld over een omzendbrief die hij zal uitbrengen over het federaal aankoopbeleid van duurzaam gewonnen hout. Hij vraagt het advies binnen een termijn van een maand. De FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en leefmilieu heeft in voorbereiding van dergelijke omzendbrief een verkennende nota opgesteld.

[2] De adviesvraag bestaat uit vier vragen:

1. Welke criteria stelt de FRDO voor bij het definiëren van duurzaam hout in een omzendbrief?
2. Welke mechanismen kunnen voorzien worden om een regelmatige toetsing te hebben van de op de Belgische markt beschikbare houtcertificeringen en de duurzaamheidscriteria ?
3. Is er mogelijkheid om in de omzendbrief naast duurzaamheid ook als een minimale norm een legaliteitsvoorwaarde op te leggen?
4. Kan de FRDO reeds een indicatie geven over de relatie tussen de duurzaamheidscriteria en/of legaliteitsvoorwaarde en de op de Belgische markt beschikbare houtcertificaten ?

De beleidscel van de minister heeft gevraagd dat de FRDO prioritair antwoordt op vragen 1 en 3.

[3] De raad heeft binnen de korte termijn waarover hij beschikt, getracht zo goed mogelijk te antwoorden op de gestelde vragen. De raad betreurt dat hij niet voldoende tijd heeft gehad om zich te informeren bij alle betrokken partijen. Hij heeft zijn voorstellen niet geformuleerd volgens de indeling van de vier gestelde vragen.

2. Samenvatting

[4] De raad juicht het initiatief toe, maar vraagt dat bijkomende maatregelen worden genomen om een duurzaam bosbeheer te stimuleren, bij te dragen tot een globaal netwerk van beschermde gebieden en illegaal hout van de markt te weren. De overheid heeft een voorbeeldfunctie en zal door zijn aankoopbeleid van duurzaam gewonnen hout bijdragen tot het stimuleren van een duurzaam bosbeheer wereldwijd. De raad wijst erop dat alle betrokkenen een gedeelde verantwoordelijkheid hebben en roept iedereen op om hun verantwoordelijkheid te nemen.

- [5] Het probleem van de illegale houtkap moet dringend worden aangepakt. De overheid moet in samenspraak met de sector bekijken hoe een mechanisme in werking kan worden gesteld om ingevoerd hout te toetsen op zijn legaliteit. De raad vraagt dat België zijn inspanningen volhoudt om een Europees importverbod van illegaal hout tot stand te brengen. Indien er binnen een redelijke termijn geen vooruitgang zou zijn in dit dossier, dient België samen met andere buurlanden te overwegen het op de markt brengen van illegaal hout op hun respectieve markten te verbieden.
- [6] De omzendbrief betreft in eerste instantie het federale aankoopbeleid. Onrechtstreeks zal het aankoopbeleid het duurzaam bosbeheer trachten te promoten zowel in België als elders in de wereld. Aangezien duurzaam bosbeheer een gewestelijke materie is, vraagt de raad dat de gewesten worden geconsulteerd over deze omzendbrief met het oog op de harmonisatie van het aankoopbeleid.
- [7] De FRDO begrijpt dat de twee labels die het meest op de Belgische markt aanwezig zijn, FSC en PEFC, verdienen hebben, maar ook beperkingen. Beide systemen zijn ook dynamisch. Beide labels, PEFC en FSC, zijn gebaseerd op criteria die een verantwoord bosbeheer nastreven. De raad vindt dat dergelijke labels aanmoediging verdienen.
- [8] Voor hout dat afkomstig is van landen waar de criteria van sociale dialoog en de rechten van de inheemse volkeren niet worden gerespecteerd, zou de FSC-certificatie de voorkeur moeten verdienen zolang de andere certificatiesystemen deze criteria niet beter integreren. In een eerste fase moeten de twee systemen a priori op voet van gelijkheid worden behandeld voor hout dat afkomstig is van landen waar aan het criterium van een sterk ontwikkelde sociale dialoog, zoals in België, tegemoetgekomen is.
- [9] In een tweede fase moet prioriteit worden gegeven aan label(s) die een meerwaarde geeft/geven ten opzichte van wettelijke bepalingen, waarover de op te richten begeleidingscommissie advies uitbrengt (zie [11]), en die wordt toegekend door een orgaan onafhankelijk van de producent of de dienstverlener dat een regelmatige controle a priori of a posteriori uitvoert over de producten waaraan het label wordt toegekend. Het label moet bovendien overeenstemmen met een transparant lastenboek dat officieel werd goedgekeurd door de overheid, en onderworpen worden aan de controle van een orgaan dat voor deze opdracht werd geaccrediteerd door de overheid.
- [10] De raad meent dat er in de criteria ook rekening zou moeten worden gehouden met de externe kosten waarmee de certificeringssystemen geen rekening houden, zoals bijvoorbeeld de transportfactor.
- [11] Er moet op korte termijn een begeleidingscommissie worden samengesteld met o.m. vertegenwoordigers van de overheid, de boseigenaars, de houtsector, de vakbonden en de niet-gouvernementele organisaties en de wetenschappelijke milieus. Deze commissie moet de uitgangspunten verder concretiseren.
- [12] De commissie moet ondermeer ook periodiek de omzendbrief evalueren. Dit zou moeten gebeuren aan de hand van een expertenrapport, dat rekening houdt met de evaluatie van certificeringssystemen.

3. Achtergrondinformatie

- [13] De FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu heeft een verkennende nota opgesteld in voorbereiding van de omzendbrief: "Voorbereidend document naar aanleiding van de opmaak van een omzendbrief over het gebruik van duurzaam geëxploiteerd hout in de federale overheidsopdrachten". De nota gaat in op de aanpak in anderen landen en regio's: Vlaanderen, Denemarken, het Verenigd Koninkrijk, Nederland, Frankrijk en Duitsland. Het geeft ook een analyse van de twee belangrijkste certificeringssystemen die in België voorkomen: FSC (*Forest Stewardship Council*) en PEFC (*Programme of the Endorsement of Forest Certification Schemes*).
- [14] De *Forest Stewardship Council* is een internationale niet-gouvernementele organisatie (NGO) die ondersteund wordt door talrijke sociale organisaties en milieubewegingen, houtinvoerders, -handelaars en verwerkers, bosbeheerders en -groeperingen, organisaties voor de rechten van inheemse volkeren, ... De opdracht van FSC bestaat erin om overal ter wereld een bosbeheer te promoten dat ecologisch verantwoord is, een sociale dimensie heeft en economisch haalbaar is. De deelname eraan is vrijwillig. FSC heeft een lijst opgesteld van 10 principes en 56 criteria voor verantwoord bosbeheer. Deze gelden voor alle bostypen. Ze worden steeds aan de plaatselijke situatie aangepast door een nationale of regionale FSC-werkgroep.
- [15] De *PEFC Council* is een onafhankelijke, niet-gouvernementele organisatie zonder winstoogmerk. Hij promoot de certificatie van duurzaam bosbeheer dat wordt beoordeeld door een onafhankelijke derde. Om het bosbeheer te beoordelen (en de regionale beleidsmaatregelen vast te leggen), steunt PEFC op de criteria die zijn bepaald tijdens de Ministerconferenties voor de bescherming van de bossen in Europa, die werden gehouden in Helsinki (1993), Lissabon (1998) en Wenen (2003). Deze criteria gaven aanleiding tot 35 indicatoren en 44 aanbevelingen.
- [16] In Vlaanderen kunnen de gemeenten en provincies financieel gesteund worden indien zij duurzaam geëxploiteerd hout aankopen. Het betreft hout met het FSC-label of een equivalent label dat kan aantonen dat het aan een aantal criteria voldoet. In Wallonië is er geen gelijkaardig initiatief inzake aankoopbeleid. Het Waalse Gewest werkt mee aan de ondersteuning van de PEFC-certificatie voor de Waalse openbare en private bossen.
- [17] Naast deze twee meest bekende labels zijn er op de Belgische markt nog andere aanwezig. Het MTTC-label (*Malaysian Timber Certification Council*) werd in 2002 lid van PEFC, maar het systeem is nog niet erkend door PEFC. In Europa wordt ook hout verhandeld met het CSA-label (*Canadian Standard Association*) en het SFI (*Sustainable Forestry Initiative*). Beide zijn ook lid van PEFC, CSA is op dit moment erkend door PEFC.
- [18] Op wereldvlak is 9% van het bos gecertificeerd voor verantwoord bosbeheer. In België bedraagt de totale bosoppervlakte ongeveer 670 000 ha. Daarvan is 6 000 ha FSC gecertificeerd en 235 320 ha PEFC gecertificeerd (35% van de totale Belgische bosoppervlakte voor het PEFC-label). De gegevens voor de Europese landen zijn in onderstaande tabel weergegeven

Tabel 1 – Oppervlakte FSC- en PEFC-gecertificeerd bos in Europa.

Landen in Europa	Ha bos FSC gecertificeerd ¹	Ha bos PEFC gecertificeerd ²
Denemarken	876	13 617
Duitsland	519 881	7 001 453
Estland	1 064 130	

¹ Forest Stewardship Council, International Center, 1 June 2005.

² www.pefc.org: Statistic figures on PEFC certification, Information updated on 30/06/2005.

Finland	93	22 355 596
Frankrijk	15.325	3 669 463
Griekenland	315 263	
Hongarije	188 687	
Ierland	438 360	
Italië	15 845	356 053
Letland	1 685 932	37 860
Litouwen	1 016 410	
Nederland	127 649	
Noorwegen	5 100	9 231 700
Oostenrijk	4 165	3 924 000
Polen	6 197 048	
Portugal	50 253	
Slovenië		
Slowakije	70 878	
Spanje	93 554	365 840
Tsjechië	14 554	1 935 228
Verenigd Koninkrijk	1 659 085	9 125
Zweden	10 400 301	6 648 752
Zwitserland	254 965	329 870

- [19] Gegevens voor de het verbruik van werkhout zijn opgenomen in onderstaande tabel (tabel 2). Een andere tabel over de houtproductie, houtinvoer en houtverbruik in België in 2004 is opgenomen in bijlage 1.

Tabel 2 - Evolutie werkhoutverbruik in België

	CONSUMPTIE 2002	CONSUMPTIE 2003	CONSUMPTIE 2004	2004/ 2003
Gezaagd naaldhout	1.802.364 m ³	1.818.523 m ³	1.840.627 m ³	+ 1,01 %
Hardhout (tropisch en uit gematigde luchtstreken)	1.200.000 m ³ RE ³	1.220.000 m ³ RE	1.240.000 m ³ RE	+ 1,02 %
Samengeplakt hout (blokplaten + multiplex)	167.249 m ³	163.055 m ³	170.932 m ³	+1,05 %
Hardboards (*)	45.459 m ³	46.039 m ³	63.034 m ³	+ 1,37 %
MDF (schatting)	125.930 ton	229.682 ton	234.114 ton	+ 1,02 %
Zachte platen (*)	6.966 ton	17.777 ton	13.042 ton	- 0,73 %
Spaanplaten	755.756 m ³	750.331 m ³	702.223 m ³	- 0,94 %

Bron: Belgische Federatie van de Houtinvoerhandel, juni 2005

- [20] Bij de aankoop van sommige duurzame goederen door de federale overheid moeten reeds ecologische en sociale criteria in rekening gebracht worden. De omzendbrief van 27 januari

---

³ RE: rondhout equivalent

2005 over de implementatie van het duurzame ontwikkelingsbeleid bij de overheidsopdrachten van leveringen verplicht alle aanbestedende overheden ecologische en ethische voorschriften vermeld op de website www.gidsvoorduurzameaankopen.be/ www.guidedesachatsdurables.be toe te passen op een hele lijst kantoorbenodigdheden, waaronder kantoormeubilair.

- [21] De raad stelt vast dat de eindverantwoordelijkheid voor de regelgeving inzake aankoopbeleid op het federale niveau bij de eerste minister ligt.

4. Aanbevelingen

Eerste stap

- [22] De omzendbrief over het aankoopbeleid op federaal niveau van duurzaam geëxploiteerd hout wil een instrument zijn om duurzaam bosbeheer wereldwijd te stimuleren en daardoor een steentje bij te dragen in de strijd tegen de wereldwijde ontbossing. De raad juicht dit initiatief toe, maar wijst erop dat de uitdaging van het aanmoedigen van een duurzaam bosbeheer een zaak is die op vele fronten moet aangepakt worden. Het voorstel om met een federaal aankoopbeleid bij te dragen tot het ondersteunen van het aanbod van duurzaam geëxploiteerd hout op de Belgische markt is lovenswaardig. Maar het is niet realistisch te denken dat dit alle problemen op korte termijn zal oplossen. De federale overheid moet bijkomende initiatieven ontwikkelen om wereldwijd een duurzaam bosbeheer te stimuleren, een bijdrage te leveren aan het creëren van een globaal netwerk van beschermde gebieden, en illegaal hout van de markt te weren.

Voorbeeldfunctie overheid

- [23] De raad heeft in zijn advies over het voorontwerp van federaal plan duurzame ontwikkeling 2004-2008 (par. 167) al aangegeven dat de overheid een belangrijke consument is en zeker kan bijdragen tot een verminderd gebruik van grondstoffen. De FRDO steunt de overheid bij het nemen van dergelijke maatregelen binnen de verschillende overheidsdiensten. In dit advies vroeg de raad ook om de *stakeholders* in het algemeen en de betrokken sectoren in het bijzonder van bij het begin op gepaste wijze te raadplegen bij de uitwerking van die initiatieven die ook moeten gestoeld zijn op degelijke objectieve en geactualiseerde wetenschappelijke criteria. De FRDO is tevreden dat zijn advies wordt gevraagd en hoopt dat de Minister rekening houdt met zijn aanbevelingen.

Gedeelde verantwoordelijkheid

- [24] De raad erkent dat de oorzaken van ontbossing divers zijn en de oplossingen complex. Op veel terreinen is verdere actie nodig om van een sociaal, economisch en ecologisch verantwoord bosbeheer werk te maken. De raad nodigt alle betrokken actoren uit om hun verantwoordelijkheid te nemen: boseigenaars, houthandelaars, houtverwerkingsbedrijven, importeurs, beroepsfederaties, overheden van de verschillende niveaus, werknemers, consumenten... Speciale aandacht moet gaan naar de rol van de inheemse volkeren en lokale gemeenschappen, wiens traditionele rechten moeten worden erkend.
- [25] De raad wijst in het bijzonder op het belang van sensibilisatie. Er moet betrouwbare informatie beschikbaar zijn voor de consumenten. Ook het onderwijs speelt een rol in het informeren van jongeren, die de consumenten van morgen zijn.
- [26] De omzendbrief moet vooral gericht zijn op het stimuleren van verantwoord⁴ bosbeheer wereldwijd. Verder moet de omzendbrief ook de houtsector stimuleren enkel hout uit verantwoord bosbeheer te verhandelen. Aangezien de omzendbrief niet alleen impact zal

---

⁴ Verantwoord bosbeheer wordt gebruikt in de zin van "op weg naar een duurzaam bosbeheer". Het wordt aangewend aangezien er nog niet wetenschappelijk vaststaat wat er precies moet verstaan worden onder "duurzaam bosbeleid".

hebben op de overheidsaankopen, maar ook aanleiding zal geven tot een duurzaam aankoopbeleid bij de consumenten, is het aangewezen dat de criteria op een omzichtige manier worden gekozen. De criteria moeten duidelijk zijn en de nodige garantie geven dat alleen hout uit verantwoord bosbeheer wordt gebruikt.

Snellere actie tegen illegale houtkap nodig

- [27] Een rapport van de Wereldbank uit 2002⁵ bestempelt de illegale houtkap als een serieus en onderschat probleem. Ook al zijn er weinig betrouwbare statistieken, toch kan gesteld worden dat minstens 15% van de globale houthandel steunt op illegale praktijken. Dit aandeel neemt in enkele ontwikkelingslanden dramatische proporties aan. Sommigen⁶ schatten dit op 80% of meer voor de landen: Cambodja, Indonesië, Brazilië. Andere probleemlanden zijn de Filipijnen, Papoea Nieuw Guinea, Maleisië, Gabon, Kongo, Kameroen, Liberia, Rusland, de Baltische Staten. De jaarlijkse verliezen qua activa en opbrengsten door illegale houtkap in openbare bossen worden geschat op minstens 10 miljard US\$. Boven op het verlies aan inkomsten voor de overheden en het inefficiënt gebruik van grondstoffen, is illegale houtkap in beschermde gebieden en natuurparken wereldwijd een directe bedreiging voor de ecosystemen en de biodiversiteit. Niet alleen tropische wouden zijn bedreigd, ontbossing tast ook gematigde en boreale bossen aan.
- [28] Het probleem van illegale houtkap moet dringend aangepakt worden met alle mogelijke middelen. De overheid en alle betrokkenen zouden moeten worden bewust gemaakt van het feit dat er op de Belgische markt illegaal hout wordt verkocht en aangemoedigd moeten worden alleen hout uit verantwoord bosbeheer aan te kopen. De ondernemingen in de houtsector moeten eveneens aangemoedigd worden om zelf ook acties te ondernemen en geen illegaal hout meer te verhandelen.
- [29] De overheid moet in samenspraak met de houtsector kijken hoe een mechanisme kan in werking worden gesteld om ingevoerd hout te toetsen op legaliteit. De raad vraagt dat de overheid de controle op de houtimport opvoert en een efficiënt vervolgingsbeleid voert.
- [30] Het Europese initiatief "*Timber Trade Action Plan for Good Governance in Tropical Forestry*" dat uitgaat van de houthandelfederaties van België (2 Belgische federaties: houthandelaars en houtinvoerders), Nederland en het Verenigd Koninkrijk is een project dat zich richt op het aantoonbaar legaal maken van de houtstromen uit Indonesië, Maleisië, Kameroen en Gabon. Het loopt over de periode 2005 –2010 en wordt gecoördineerd door het *Tropical Forest Trust*⁷. De FRDO vindt dat een dergelijk initiatief lovenswaardig en hoopt dat het zal leiden tot concrete resultaten en dat het op een grotere schaal navolging zal krijgen.
- [31] De federale raad herinnert eraan dat hij in zijn advies van 12 mei 2004 over het voorontwerp van federaal plan duurzame ontwikkeling 2004-2008 reeds gevraagd had dat België stappen moet ondernemen om het Europese actieplan voor wetshandhaving, *governance* en handel in bosbouw, FLEGT (*Forest Law Enforcement, Governance & Trade*), ten uitvoer te brengen. De

---

⁵ Law Compliance in the Forestry Sector, an overview, Arnaldo Contreras-Hermillosa, WBI Working Papers, 2002, Washington, 47p.

⁶ Bronnen: - World Bank, Forest Sector Review, New York, 1999;
- Brazilian Secretariat for Strategic Affairs (1997);
- *Learning Lessons to Promote Forest, Certification and Control Illegal Logging in Indonesia*, Luca Tacconi, Krystof Obidzinski and Ferdinandus Agung, Center for International Forestry Research (CIFOR), 2004;
- "Illegal" Logging and Global Wood Markets: The Competitive Impacts on the U.S. Wood Products Industry, Prepared for: American Forest & Paper Association, By: Seneca Creek Associates, LLC and Wood Resources International, LLC.

⁷ De Tropical Forest Trust is een vereniging zonder winstoogmerk in het Verenigd Koninkrijk met als twee hoofddoelstellingen: een draagvlak helpen creëren voor boscertificatie en praktische ondersteuning van bosbeheerders bij het bekomen van FSC-certificatie. (www.tropicalforesttrust.com)

raad vraagt dat de vrijwillige FLEGT-partnerschapsovereenkomsten, die met houtuitvoerende landen zullen worden afgesloten om te garanderen dat enkel legaal gekapt hout uit die landen wordt ingevoerd in de EU, er zo snel mogelijk komen.⁸

- [32] De raad meent evenwel dat deze vrijwillige partnerschapsovereenkomsten een stap in de goede richting zijn, maar niet alle problemen zullen oplossen. Een belangrijk instrument in de strijd tegen illegale houtkap, is een Europees verbod op de import van illegaal hout⁹. Uit het antwoord van de heer Michel namens de Commissie van 14 juni 2005, blijkt dat de Commissie niet van plan is op korte termijn een wetgevingsvoorstel in die zin uit te brengen. De raad vindt dat verbod er zo snel mogelijk moet komen. De raad waardeert de oproep van de federale minister van leefmilieu om dit op de Europese agenda te plaatsen. De raad hoopt dat België het Verenigd Koninkrijk, dat vanaf 1 juli 2005 het EU-voorzitterschap waarneemt, kan overtuigen om hiervan werk te maken¹⁰.
- [33] Indien er binnen een redelijke termijn geen vordering zou komen in dit dossier, zou België samen met enkele buurlanden kunnen overwegen het op de markt brengen van illegaal hout op hun respectieve markten te verbieden. Aangezien een dergelijke reglementering het vrij verkeer van goederen beperkt, moet het aan de Commissie worden meegedeeld, waardoor het onderwerp onvermijdelijk op de agenda komt.
- [34] De FRDO meent dat de federale overheid verder zijn bijdrage moet leveren aan initiatieven van de Verenigde Naties die illegale houtkap bestrijden en armere landen ondersteunen bij een duurzaam bosbeheer. De raad dringt verder aan op de uitvoering van het regeerakkoord van juli 2003 om meer geld van de Belgische ontwikkelingssamenwerking in te zetten voor het duurzaam beheer van de resterende oerbossen.

Aankoopbeleid ruimer en op meer uniforme wijze toepassen

- [35] De raad is het ermee eens dat het federale aankoopbeleid een voorbeeldfunctie heeft voor de burger en voor andere overheden. Dit beleid moet een stimulans zijn voor de markt in België om meer duurzaam hout aan te bieden. Volgens de begeleidende nota zou de omzendbrief van toepassing worden op de federale overheidsdiensten, de programmatorische overheidsdiensten en de instellingen van openbaar nut. De raad dringt erop aan dat ook de autonome overheidsbedrijven, zoals Belgacom, de Post en de NMBS, onder de regeling zouden vallen, evenals de parastatalen¹¹. Deze bijkomende vraag zou niet alleen het aanbod stimuleren, ook zou het van een coherenter beleid getuigen dat de openbare aanbestedingen van alle federale organisaties dezelfde criteria volgen. Om deze redenen meent de raad dat ook de omzendbrief van 27 januari 2005 over de implementatie van het duurzame ontwikkelingsbeleid bij de overheidsopdrachten van leveringen logischerwijze van toepassing zou moeten zijn op de autonome overheidsbedrijven.

---

⁸ Volgens het antwoord van de heer Michel namens de Commissie van 14 juni 2005 zijn de verordening voor de tenuitvoerlegging van een vrijwillig vergunningenstelsel voor de invoer van hout in de EG en een aanbeveling inzake richtsnoeren voor onderhandelingen over partnerschapsovereenkomsten in behandeling in de Europese Raad.

⁹ Volgens de studie "Restricting the import in the EU of timber and timber products harvested through illegal logging: an explanatory legal review of available policy options" van Katja Bodard en Marc Pallemarts (Institute for European Studies, VUB, maart 2005) kan een dergelijk verbod op EU-vlak de toetsing aan het recht van de Wereldhandelsorganisatie doorstaan.

¹⁰ Een wetgevend voorstel op Europees vlak is uitgewerkt door een Nederlands advocatenkantoor (Van den Biesen advocaten) op vraag van drie niet-gouvernementele organisaties : FERN, Greenpeace en WWF.

¹¹ Het Verslag van het Rekenhof aan de Kamer over de coördinatie van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling van 21 mei 2005 stelt vast dat voor de strategische doelstellingen inzake een milieuzorgbeleid bij de federale overheidsdiensten de parastatalen niet in het toepassingsgebied worden vermeld.

- [36] De omzendbrief betreft in eerste instantie het federale aankoopbeleid. Onrechtstreeks zal het aankoopbeleid het duurzaam bosbeheer trachten te promoten zowel in België als elders in de wereld. Aangezien duurzaam bosbeheer een gewestelijke materie is, vraagt de raad dat de gewesten met het oog op de harmonisatie van het aankoopbeleid worden geconsulteerd over deze omzendbrief.
- [37] De producenten en houthandelaren worden geconfronteerd met verschillende vereisten op het vlak van aankoopbeleid in de verschillende lidstaten en op de verschillende bevoegdheidsniveaus. Om meer uniformiteit op Europees vlak qua vereisten op het vlak van het aankoopbeleid te bewerkstelligen, zou de overheid er bij de Europese autoriteit op moeten aandringen gemeenschappelijke criteria vast te stellen.

Resoluut kiezen voor criteria die een verantwoord bosbeheer nastreven

- [38] Bij het afwegen van de criteria voor duurzaam geëxploiteerd hout, zijn de leden van de raad het eens over een aantal uitgangspunten, zie paragrafen [39] – [45].
- [39] De criteria die de aanbestedende overheden momenteel hanteren in de procedures van de overheidsbestekken voor de aankoop van hout en alle mogelijke houttoepassingen zijn enkel van technische aard (kwaliteiten, sterkte, levensduur...). Met het opleggen van criteria die een duurzaam bosbeheer trachten te garanderen, doet de federale overheid een onmiskenbare stap in de goede richting. Deze omzendbrief mag niet tot gevolg hebben dat aanbestedende overheden er de voorkeur aan zouden geven andere materialen dan hout te verkiezen.
- [40] De FRDO is van mening dat legaliteit een basisvoorwaarde moet zijn voor alle hout dat op de markt wordt gebracht. Het aankoopbeleid van de overheid moet een stap verder gaan en resoluut kiezen voor hout dat op een verantwoorde wijze wordt geëxploiteerd. De FRDO vindt het derhalve niet wenselijk dat legaliteitslabels, en -claims op onze markt verschijnen. Voor de consumenten zijn ze verwarrend met duurzaamheidlabels.
- [41] De raad begrijpt dat de twee labels die het meest op de Belgische markt aanwezig zijn, FSC en PEFC, verdiensten hebben, maar ook beperkingen. Beide systemen zijn ook dynamisch.
- [42] Beide labels, PEFC en FSC, zijn gebaseerd op criteria die een verantwoord bosbeheer nastreven. De FRDO vindt dat dergelijke labels aanmoediging verdienen.
- [43] De FRDO meent dat de FSC-certificatie de beste garanties lijkt te geven voor een duurzaam bosbeheer en dat de PEFC-certificatie beter aangepast lijkt voor eigenaars van bossen met kleine oppervlakte die in Europa bestaan. Voor het moment bestaat er evenwel geen enkele "Sustainability Impact Assessment" die op een objectieve manier de verschillende aspecten op het vlak van duurzame ontwikkeling van de FSC- en PEFC-systemen vergelijkt, zoals hun kost, hun toepasbaarheid volgens territoriale karakteristieken, impact op de drie dimensies van duurzame ontwikkeling, e.d. Voor hout dat afkomstig is van landen waar de criteria van sociale dialoog en de rechten van de inheemse volkeren niet worden gerespecteerd, zou de FSC-certificatie de voorkeur moeten verdienen zolang de andere certificatiesystemen deze criteria niet beter integreren. In een eerste fase moeten de twee systemen a priori op voet van gelijkheid worden behandeld voor hout dat afkomstig is van landen waar aan het criterium van een sterk ontwikkelde sociale dialoog, zoals in België, tegemoetgekomen is.
- [44] In een tweede fase moet prioriteit worden gegeven aan label(s) die een meerwaarde geeft/geven ten opzichte van wettelijke bepalingen, waarover de op te richten begeleidingscommissie advies uitbrengt (zie [47]), en die wordt toegekend door een orgaan onafhankelijk van de producent of de dienstverlener dat een regelmatige controle a priori of a posteriori uitoefent over de producten waaraan het label wordt toegekend. Het label moet bovendien overeenstemmen met een transparant lastenboek dat officieel werd goedgekeurd door de overheid, en onderworpen worden aan de controle van een orgaan dat voor deze opdracht werd geaccrediteerd door de overheid.
- [45] De raad meent dat het belangrijk is om aandacht te schenken aan het feit bij de certificeringssystemen bepaalde externe kosten niet worden geïnternaliseerd. In de labels wordt

er bijvoorbeeld geen rekening gehouden met de kosten die ondermeer het transport van hout meebrengt voor het leefmilieu. De raad meent dat er moet vermeden worden dat door bepaalde criteria op te leggen voor duurzaam beheerd hout, veel houtproducten zouden worden ingevoerd die een grote belasting kunnen leggen op het milieu door het transport. Daarom zouden in de mate van het mogelijk er criteria moeten meespelen die rekening houden met dit aspect van de levenscyclusanalyse.

- [46] De leden van de raad vinden het moeilijk om een akkoord te bereiken over de te kiezen criteria en over een controlesysteem. De raad heeft binnen de gegeven tijd geen kennis kunnen nemen van bestaande Europese expertenrapporten.
- [47] Om deze uitgangspunten verder te concretiseren, vindt de raad het nodig om op korte termijn een begeleidingscommissie op te richten. De verschillende belangengroepen waaronder overheid, houtsector, boseigenaars, vakbonden, wetenschappers en NGO's kunnen in deze commissie worden vertegenwoordigd.
- [48] Deze commissie moet daarnaast volgende taken op zich nemen:
- de informatie met betrekking tot het aankoopbeleid inzake hout verzamelen: gegevens over het volume houtproducten aangekocht door de federale overheidsdiensten, beschikbaarheid gelabelde producten op de Belgische markt, andere labels op de markt,...
  - de periodieke evaluatie van de omzendbrief,
  - de periodieke evaluatie van de nationale certificatiesystemen ten opzichte van de gestelde criteria,
  - voorstellen doen voor informatiedoorstroming naar alle betrokken bedrijven in de sector, en voorstellen doen voor informatiecampagnes naar het grote publiek.
- [49] De evaluatie van de omzendbrief zou moeten gebeuren aan de hand van een expertenrapport dat rekening houdt met de evaluatie van certificeringssystemen. Certificeringssystemen evolueren immers en nieuwe labels kunnen op de markt komen. Een certificeringstelsel bestaat uit 4 componenten: 1) het ontwikkelen van de standaard, 2) de certificering, 3) de accreditatie en 4) de *chain of custody*¹² en labeling van het hout. Wanneer certificeringssystemen worden beoordeeld, moeten deze 4 componenten worden geëvalueerd. Verder is het eveneens belangrijk dit vanuit een internationaal perspectief te bekijken.

Begeleidende nota

- [50] De raad heeft begrepen dat de begeleidende nota voor de omzendbrief enkel een eerste verkenning is van de problematiek en geen volledigheid heeft nagestreefd. Toch wenst de FRDO op te merken dat het spijtig is dat de nota niet verder is ingegaan op de stand van zaken qua aankoopbeleid in Wallonië. De raad wijst er ook op dat de nota enkele onjuistheden bevat en onvolledig is .

---

¹² Controleketen: hout van gecertificeerde herkomst wordt getraceerd in de verschillende fasen van de winning, de verwerking en de verkoop.

Bijlage 1 Tabel 3 - Balans houtproductie, houtinvoer en houtverbruik in België in 2004

Gezaagd naaldhout	Tot. Import	Heruitvoer	Import (Netto)	Stockverandering	Consumptie ingevoerde	Lokale Productie	Export	stockverandering	Consumptie lokaal geproduceerde
	1.491.227 m ³	350.600 m ³	1.140.627 m ³	+20.000 m ³	1.120.627 m ³	1.035.000 m ³	315.000	-	720.000
Hardhout	Lokale productie (m ³)		Totale import (m ³)		Productie + import (m ³)		Export (m ³)	Stockverandering (m ³)	Consumptie m ³ R.E.
	725.000		820.269		1.015.367		536.755	- 10.000	1.240.000
Houten Plaatmateriaal	Productie (in 1.000 m ³ R.E.)		Import (in 1.000 m ³ R.E.)		Export (in 1.000 m ³ R.E.)		Schijnbaar verbruik (in 1.000 m ³ R.E.)		
	4.250.000		10.660.000		8.170.000		6.740.000		

Bron: statistieken Belgische Federatie van de Houtinvoerhandel, mei 2004

Bijlage 2   Aanwezige en vertegenwoordigde stemgerechtigde leden op de algemene vergadering van 8 juli 2005

- de 4 voor- en ondervoorzitters
Dhr T. Rombouts, Mme C. Gernay, Mme A. Panneels, prof. R.Verheyen
- 5 van de 6 vertegenwoordigers van de niet-gouvernementele organisaties voor milieubescherming
M. G. De Schutter (WWF Belgium), Mme J. Gilissen (Inter-Environnement Bruxelles, IEB), Mevr. V. Kochuyt (Birdlife Belgium), Dhr W. Trio (Greenpeace), Dhr J. Turf (Bond Beter Leefmilieu, BBL)
- 5 van de 6 vertegenwoordigers van de niet-gouvernementele organisaties voor ontwikkelingsamenwerking
Mme B. Gloire (Oxfam-Solidarité), Dhr G. Fremout (Vlaams Overleg Duurzame Ontwikkeling, VODO), M. L. Langouche (Iles de Paix), M. J-M. Swalens (ACODEV), Dhr B. Vanden Berghe (11.11.11)
- 1 van de 2 vertegenwoordigers van de niet-gouvernementele organisaties die de belangen van verbruikers verdedigen
Dhr R. Renaerts (OIVO)
- 5 van de 6 vertegenwoordigers van de werknemersorganisaties
Dhr J. Decrop (Confédération des Syndicats Chrétiens de Belgique, CSC), *Dhr F. Maes (Algemeen Belgisch Vakverbond, ABVV)*, M J. Piette (CSC), M. D. Van Daele (Fédération Générale du Travail de Belgique, FGTB), Mevr. J. Vervecken (ABVV)
- de 6 vertegenwoordigers van de werkgeversorganisaties
Mme I. Chaput (Federatie van de Chemische Industrie van België, Fedichem), M. A. Deplae (Union des classes moyennes), Mevr. A. Nachtergaele (Fevia), Mme M-L. Semaille (FWA), Dhr P. Vanden Abeele (Unie van Zelfstandige Ondernemers, UNIZO), Mevr C. Ven (Verbond van Belgische Ondernemingen, VBO)
- de 2 vertegenwoordigers van de energieproducenten
Mevr. H. De Buck (Electrabel), Dhr F. Schoonacker (SPE)
- 5 van de 6 vertegenwoordigers van de wetenschappelijke milieus
Prof. M. Carnol (Université de Liège, ULg), Prof. L. Lavrysen (UGent), Prof. J.-P. van Ypersele (UCL), Prof. H. Verschure (KULeuven), Prof. E. Zaccai (ULB)

Opmerking: de namen van de personen die nog niet benoemd zijn als lid van de raad, staan cursief vermeld

Totaal: 33 van de 38 stemgerechtigde leden

Bijlage 3. Vergaderingen ter voorbereiding van dit advies

De werkgroep productnormen vergaderde op 10 en 27 juni en op 1 juli 2005 om dit advies voor te bereiden.

Bijlage 4. Personen die meewerkten aan de voorbereiding van dit advies

Stemgerechtigde leden en hun vertegenwoordigers

Professor Luc Lavrysen (UGent – voorzitter werkgroep)
De heer Johan BOSMAN (KWIA)
Monsieur Jehan DECROP (CSC)
De heer Roland DE SCHAETZEN (Natagora)
Mevrouw Birgit FREMAULT (VBO)
Mme Michèle HUYBRECHS (CSC)
De Heer Fre MAES (FGTB)
Mme Edilma QUINTANA (CNCD)
Mevrouw Veerle DOSSCHE (Greenpeace)
Mevrouw Sabien LEEMANS (WWF)
Monsieur Bertrand AUCQUIÈRE (COBELPA, Woodnet)
Mme Hélène GHYSELINCK (Greenpeace)
De heer Geert RAMAEKERS (Bouwunie-Unizo)
De heer Wendel TRIO (Greenpeace)
Mevrouw Veerle TRUYEN (Febelhout)
De heer Pierre STEENBERGHEN (Nationale Federatie der Houthandelaars)
De heer Rob RENAERTS (OIVO)

Wetenschappelijke raadgevers en uitgenodigde experts

Mme Delphine MISONNE (FUSL – ondervoorzitster werkgroep)

Niet-stemgerechtigde leden en hun vertegenwoordigers

Mme Christine MATHIEU (SPF Politique Scientifique)
De heer Ulrik LENAERTS (beleidscel minister Tobback)

Secretariaat

De heer Jan De Smedt
Mevrouw Stefanie Hugelier